СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 250. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 25. жовтня, 1924.

VOL. XXXII. No. 250. Jersey City, N. J., Saturday, October 25, 1924. THREE CENTS

Кулидж обіцює зменчення податків.

ВАШИНГТОН, 23. жовтня. — Президент Кулидж виголосив нині перед конвенцією Торговельної Палати Злучених Держав промову, в якій обороняв свою адміністрацію перед нападами зі сторони демократів і поступовців та давав начерк реформ, які він думає перевести на случай, якби він був вибраний наново президентом.

Він заявився за задержанням дотеперішньої тарифової політики, за дальшим бойкотованнем Ліги Народів та за зменченнем видатків на уряд. Опісля він звернувся в острих словах проти сенатора Ла Фолета, котрого кандидатуру та пропозиції щодо націоналізації залізниць він назвав найбільшою небезпекою для добробуту Америки.

ГЮЗ ОБОРОНЯЄ СВОЮ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ.

БОЛТИМОР, Меріленд, 23. жовтня. — Секретар Гюз обороняв тут перед великим масовим вічем заграничну політику теперішнього республіканського уряду.

Він заявив наперед, що республіканський уряд вів дальше ту політику, яку він попередний, себто демократичний, уряд. Через те уряд не приступав до Ліги Народів. Гюз дальше виказував, як американський уряд всюди піддержував рух серед держав за повоєнною відбудовою та привиченнем постійного мира.

ДЕЙВИС ЗАЗИВАЄ НАРОД ВИЧИСТИТИ ДІМ.

ЕВЕНСВІЛ, Індіяна, 22. жовтня. — Дейвис закликав у своїй промові виборців, щоби вони викинули весь республіканський уряд, бо се одинокий спосіб викинути з уряду всяких людий, що надуживають своєї влади та використовують свого становища для особистої наживи.

ГВІЛЕР ХОЧЕ ДОБУТИ СЛОВО З КУЛИДЖА.

ВАШИНГТОН, 22. жовтня. — Сенатор Гвілер, кандидат поступової партії на уряд заступника президента Злучених Держав, видав публичний визов до президента Кулиджа, щоби він відповів на вироблені йому закиди в справі держання в уряді міністрів Фола, Денбі й Догерті.

ЛА ФОЛЕТ ВИСМІВАЄ ОЩАДНОСТИ КУЛИДЖА.

ПЕОРІЯ, Илинойс, 22. жовтня. — Сенатор Ла Фолет у своїй промові, тут виголошеній, висмівав ощадности, якими хвалиться теперішний президент Кулидж. Ла Фолет говорив, що Кулидж ощаджує при чопі, а не дбає, кілько пропадає через вичерпування скарбу багатими людьми.

ПРИПИСУЄ КУЛИДЖОВИ СУМНІВНИЙ ГОНОР.

ВАШИНГТОН, 22. жовтня. —Міністер війни Вилбер виступив з публичною заявою в справі страйку бостонської поліції. Вилбер каже, що бостонський мейор Пітерс спав, та що вся заслуга за зломанне сього страйку належиться Кулиджови.

З ПРОЦЕСУ ЗА АРЕНДОВАННЄ ФЕДЕРАЛЬНИХ НАФТОВИХ ТЕРЕНІВ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 22. жовтня. — Державний прокуратор предложив судови докази на те, що обжалований за безправне арендованне федеральних нафтових терен нафтяр Догені вибрав був з банку 100,000 долярів, щоби дати хабара тодішному міністрови внутрішних справ Фолови.

КАРАЮТЬ СТРАЙКУЮЧИХ СТУДЕНТІВ.

КЛЕМСОН КОЛЕДЖ, Савт Каролайна, 22. жовтня. — Заряд військової академії покарав уже всіх студентів сеї академії за участь у страйку, яким студенти хотіли запротестувати проти викинення одного товариша.

Кара полягає в тому, що покараним не вільно буде вийти зі заведення дивитися на осінну гру в копаного мяча.

ЦЕРКВА УХВАЛЮЄ ПОБИРАТИ ДЕСЯТИНУ ВІД СВОЇХ ЧЛЕНІВ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Нью Джерзі, 22. жовтня. Збори пресвітеріянської церкви в стейті Нью Джерзі заявилася за тим, щоби кождий член сеї церкви давав на її удержання одну десяту частину своїх приходів.

ЕПИСКОП ЗА УЧАСТЮ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 22. жовтня. — Горбен, римо-католицький епископ зі Скрентону, говорив тут на зборах Межинародної Федерації Католицьких Студентів, що жінки повинні брати живійшу участь в політиці.

ЗАВОРУШЕННЯ НА ФИЛИПИНАХ.

МАНІЛЯ, Филипинські Острови, 22. жовтня. — По всіх майже филипинських островах Ідуть тепер проти-китайські заворушення.

Почином заворушень, була сварка межи одним китайським і филипинським кущем, в котрій филипинець убив Китайця. Филипинці нападають на китайські крамниці та нищуть товари. Американська поліція старається стерегти порядку.

ВІДКРИТТЯ ЗОЛОТА.

КАРКРОС, Територія Юкатан, Канада, 22. жовтня. — Громадка індіянських мисливих мала натрафити на поклади золота недалеко від озера Лител Аткин Лейк. На чолі Індіян стояв їх вождь, котрого звуть Великим Джимом. Він то повідомив своє племя про наході, і всі Індіяни потягнули сейчас на золотий терен, щоби забезпечити свої права до найденого золота. За Індіянами сейчас потягнули й біли.

ЯПАНСЬКІ КОЛЬОНІЗАЦІЙНІ ПЛЯНИ В МЕКСИКУ.

МЕХІКАЛІ, Низча Каліфорнія, 22. жовтня. — Місцеві газети доносять, що через границю Злучених Держав переїхала сими днями японська місія зложена з 12 людий, яка має на ціли найти в Мексику відповідний простір для кольонізації Японцями. Американські газети вже пишуть, що в комісії є члени генерального штабу Япону.

МАНДРІВНІ БІБЛІОТЕКИ ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ"

Львівський „Новий Час" пише:

Щоби прийти з помічю читальням „Просвіти", які не можуть справити собі відповідних бібліотек, Тов. „Просвіта" пустило з днем 1. вересня в рух так звані мандрівні бібліотеки. В гарних скринках дібрані комплєти ріжних книжок мандрують від читальні до читальні. За оплатою 20 зол. може читальня користуватися такою бібліотекою через два місяці а потім бібліотека іде в друге село сповнити свою культурну місію. Незвичайно гарний помисл — оце висилання цілої армії мандрівних бібліотек на наші села. До боротьби з усіми найстрашніщими ворогами народу: безграмотністю, безпросвітністю, темнотою. І як це звичайно буває на війні; неодин воїн впаде сратить житте. або верне калікою. Не одна мандрівна бібліотека знищиться у сій великій боротьбі, верне неподібна зовсім до тої що вийшла. Та це байдуже! За те буде зроблене велике діло: перемога Просвіти.

ПОДОРОЖ В ВАЛІЗІ.

Є в Еспанії карлик-книжна Жан. Вона дуже маленька. Як тільки хоче виїхати куди небудь, повідомляє про це свою покоївку, а та вкладає її до валізки і іде. 18-літна книжна важить 28 фунтів, тож покоївка може ще унести такий пакунок.

ЩЕДРІСТЬ НА ВІДЗНАЧЕННЯ.

Мало що не що дня читаємо у часописях, що Поляки когось там відзначили своїми орденами: То Французів то Турків то знова там когось иншого. А ось в одному з польських часописів читаємо про такий випадок.

Недавно якось робили польські дневникарі прогульку до мунії. І як вже мали виїжджати з Букарешту, уладило румунське міністерство закордонних справ на їх честь бенкет, на якім були присутні і румунські міністри. Коли гості входили на салю звернули увагу на возьного — дверника, — погнав на грудях три ряди переважно заграничних орденів. А навіщо? — вийше, що між ними висів собі собі спокійно і орден: „Польонія Рестітута" найбільше польське відзначення. Такий ордер мали тільо бувший румунський посол у Варшаві Фльореску, президент синдикату (союза) польських дневникарів Дембіцький ну... і возьний.

Дневникарі пріентерисувались за які то заслуги стрінула возьного така велика честь і довідалися, що то за особисті послуги ин. Сапезі, був польському міністру закордонних справ коли той був в Букарешті. Возьний опікувався річами князя Сапеги і той післявіомузаєв найвищий ордер Польщі

Третій Конгрес Обєднання.

На підставі § 20 статута Обєднання і ухвали Головного Уряду з дня 26-ого серпня с. р. подається до загального відома, що Третій Конгрес Обєднання Українських Організацій в Америці відбудеться дня 28. жовтня, 1924, в Филаделфії, Па., в галі Американських Українців Горожан при 847 Норт Френклин Стр.

Конгрес начнеться точно о 9-тій годині рано і буде тривати один день.

ПРОГРАМА КОНГРЕСУ:

1. Отворенне Конгресу.
2. Звіт уступаючого Уряду.
3. Доскусія.
4. Зміна статута.
5. Реферати:
   а) Політичне положенне українських земель.
   б) Які обовязки тяжать на американських Українцях в змаганнях українського народа до добуття державної независимости.
   в) Про реорганізацію української школи в Америці.
6. Ухваленне резолюцій.
7. Уділенне абсолюторії уступаючому Урядови.
8. Вибір нового Уряду.
9. Біжучі справи:
   а) Справа дому Народнього Комітету в Ню Йорку.
   б) Запити і внесення.

Статут Обєднання підписали: Український Народний Союз, Провидінне, Січова Організація, Ліга Горожан, Ліга Ветеранів, Народна Поміч, Згода Братств та декілька менших самостійних товариств. Всі відділи згаданих організацій, оскільки складали, або зложать жертви на визвольну боротьбу (як народній податок, або з виразним зазначенням на певну ціль в краю як на Рідну Школу, політичну пропаганду, боєву акцію і т. п.) мають право вислати делегата на Конгрес.

Кождий делегат мусить виказатись повновластю свого товариства.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

о. Володимир Сполітакевич, предс. **Дмитро Штогрин**, секр.

ВІЙСЬКОВИЙ СКАНДАЛ У ВАШАВІ.

В останніх днях арештовано у Варшаві полковника Заплатинського, власника фабрики цукорків Фукса і сержанта військового шпиталю Лесневіча, за те, що творили спілку, яка звільняла нелегальним способом з війська. Фукс, як подають часописи, займався таким ремеслом ще за часів московських, потім в часі німецької окупації і тепер в Польщі. Се принесло йому чималий маєток.

Заплатинський не почувається ся до вини, помимо незбитих доказів. Сконфронтований зі своїми спільниками, каже, що їх зовсім не знає.

Один з часописів подає, що були старання, щоби в інтересі Заплатинського та Фукса справу затушувати.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПЕРЕД СУДОМ.

В київськім суді закінчився процес Добровольського, Петлющенки й Артимовського, яких обжаловано за приналежність до повстанчої організації весною 1923 р. Ціллю тої організації було скиненне большевицької влади і привернення У. Н. Р.

Добровольського засуджено на довголітню тюрму: прочих звільнено.

ПОХОДЖЕННЄ ЛЕНІНА.

В Москві істнує т. зв. Ленінський Інститут, в якому займаються усім що відноситься до Леніна. Недавно оголосили московські „Ізвестія", що в цім Інституті викрито, що Ленін походив з правдиво пролетарської родини, а не, — як то давніше подавано — з поміщицької.

ЩЕ ПРО НЕДУГУ МАКСИМА ГОРКОГО.

Недавно донесли часописи, що тяжке занедужанне Горкого, яке навіть мало загрожувати життю поета. Нові відомости з кругі близьких до Горкого у великій мірі успокоюють опінію. Горкий справді хорий на жолудок, але зовсім не смертельно. Перебуваючи під сю пору в Сорренто Горкий написав новелю під заголовком „Історія незвичайного", яка появиться в редагованім „Місячнику". Зміст новелі, аж до її появи, удержаний в тайні.

ЗДЕМАСКОВАННЄ ОССЕНДОВСЬКОГО.

З Берліна доносять, що Овен Тедін здемаскував ославленого польського „подорожника" Оссендовського, автора одної з найпопулярнійших в світі книжок, „В країні богів, звірів і людий," яко звичайного ошуканця, який усі свої переживання видумав і відписав.

НАПАД НА ЧОРТКІВСЬКОГО ЧУДОТВОРЦЯ?.

Славний чортківський рабін, що від вибуху світової війни перебував у Відні прихав недавно на Судний День до Чортківа. Сього тільки ждали, якісь замасковані бандити, що напавши на чудотворця" забрали йому усю готівку. Нещасний рабін занедужав з переляку.

ДЕВЯТЬ ЛІТ БЕЗ ДОЩУ.

В південно американській кольонії Кап в дистрікті Ментагу, уже від девяти років не затямили люди дощу. Не дивлючись на цей катастрофальний стан, дистрікт є густо заселений фамерами, які живуть з випасу худоби.

Румунський міністерський кабінет займається злодійством.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 23. жовтня. — Тут викрито широко розгалужену організацію для виробу і продажі підроблених пашпортів на виїзд до Злучених Держав.

Пашпортові злодійства викрив американський консулят в Шербургу, у Франції.

На домаганнє американської влади зачато тут доходженнє, яке викрило, що в компанії, яка займалась продажю підроблених пашпортів, були також румунські міністри.

Коли викрилось наперед, що генерал Вятоян, брат одного з міністрів, був спільником сеї злодійської компанії, він хотів відібрати собі житте вистрілом з револьвера. Його завезено в непритомному стані до шпиталю. Тепер його брат має уступити.

За ними мають уступити також другі міністри, котрі також були спільниками сеї злодійської компанії.

НАДІЇ НА ВИБОРИ.

ЛОНДОН, 22. жовтня. — Англійські консерватисти певнять, що здобудуть 300 посольських місць в новому парляменті. Партія Праці вірить, що здобуде 230. Лібералі мають найменші надії, але якби ані консерватисти ані Партія Праці не осягнули більшости парляменту, так вони рішать, хто буде при власти.

БОЛДВИН ЗА ВИСОКОЮ ТАРИФОЮ.

ЛОНДОН, 23. жовтня. — Провідник англійських консерватистів Стенлі Болдвин заявив, що коли консерватисти побідять при сих виборах, так вони заведуть високу тарифу на імпортовані товари.

ЕСКВИТ ЗА УГОДОЮ З КОНСЕРВАТИСТАМИ.

ЛОНДОН, 23. жовтня. — Провідник лібералів Герберт Есквит заявився за обєднанням лібералів з консерватистами вчасі виборів і по виборах. Він каже, що ліберали може і зроблять жертву для консерватистів, але вони повинні се зробити, щоби зберогти спільного ворога.

МІЛЬРАН КУПИВ ГАЗЕТУ.

ПАРИЖ, 23. жовтня. — Бувший президент Франції Мільран купив часопись Авенір, в якій буде вести опозиційну політику проти правительства Ерріота.

ЗА НОВУ ПОЗИЧКУ ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 23. жовтня. — Ньюйорський банкир Дж. П. Морген заявив, що американські банки рішать про нову позичку для Франції аж по президентських виборах у Франції.

СВАРЯТЬСЯ ЗА НЕІСТНУЮЧИЙ ПРЕСТОЛ.

ПАРИЖ, 22. жовтня. — Бувша російська царица вдова Марія Феодоровна написали дист до великого князя Миколи Миколаевича, в якому каже, що великий князь Кирило Володимирович видав маніфест, в якому проголосив себе царем „всея Росії", завчасно, бо вона ще сподівається, що цар Микола II. живе.

Микола Миколаевич, котрий теж кандидує на царський престол, не виступив проти Кирила, тільки оголосив сей лист і від себе візвав Москалів, щоб далі працювали „ради святого діла освободженння Росії".

СОЮЗ МІЖ ІТАЛІЄЮ І ЮГОСЛАВІЄЮ.

ПАРИЖ, 23. жовтня. — Італійський премієр Муссоліні має вскорі відбути нараду з югославянським міністром закордонних справ про питанне оборонного союза між Італією і Югославією.

АМЕРИКАНСЬКІ КУХОННІ ВИНАХОДИ НА ВИСТАВІ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 22. жовтня. — На тутешній виставі поміщено богато американських патентованих знадобів для варення, печення і миття, які значно зменьшують і облекшують роботу в кухні.

Все те для Француженок нове, які привикли важко працювати в кухні, і — як кажуть — не скоро серед них прийметься, бо вони під кождим оглядом консервативні.

ПРОТИ ПЛЯНУ ДОСА.

БЕРЛІН, 23. жовтня. — Одним з ключів у німецьких виборах є клич проти пляну Дöса. Націоналісти агітують проти сього пляну і кажуть, що коли побідять при виборах, то його повалять.

ХАРКІВ ДО МОСКВИ.

ХАРКІВ, Україна, 22. жовтня. — Український (московський) уряд звернувся до „федерального" уряду в Москві, щоби дав Жидам землі на оселі також і в Московщині в околицях над Волгою і на Криму.

ПЕРШІ ЧЛЕНИ МІСЬКОЇ РАДИ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 23. жовтня. — До тутешньої міської ради вибрано вперве в історії Еспанії три женщини членками міської ради.

КАРА ЗА ПОНИЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОСТОЇНСТВА.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — Німецька влада заборонила своїм горожанам і добродійним установам писати жебрущі листи до установ в аліянтських державах о допомогу.

За се понижение національного достоинства винуваті будуть карані законною дорогою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian Newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1915, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Price 5 cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодинока число три цента.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сіті і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише по т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

В нещастю перша думка про Організацію

Гр. Іван Воргач, довголітній член Українського Народного Союза, прислав до канцелярії Українського Народного Союза листа, в котрім пише осьо що:

„Високоповажаний й Дорогий Уряде Українського Народного Союза:

„Повідомляю Вас, що зі мною сталося несподіване нещасте. В неділю, дня 19. жовтня, вибрався я до церкви на богослуження, а відтак на мітінг нашого відділу. По дорозі вдарив мене автомобіль і зломав мені ліву ногу. Мене забрано до шпиталю, де я мушу лежати, поки не виздоровію.

„Лежачи в болю й передумуючи своє положення, я беру за оловець й свисток паперу, які міг тут дістати, щоби сказати через Вас свої думки членам Українського Народного Союза та їх знакомим. Хоча я на своє щасте й не потребую просити Союз о допомогу через своє каліцтво, а все таки моя перша думка в нещастю йде до Українського Народного Союза. Кажуть, що на війні й найстарші жовніри в годину рани кричали за матірю, хоча вона до них прилинути не могла, бо була далеко (а може й небіжка). Так і я в годину нещаста наперед подумав собі за нашу славну організацію Український Народний Союза, яка є нашою матірю для нас всіх, засланих на чужину. Через те я кличу звідси зі шпитальної постелі до всіх українських імігрантів і імігранток:

„Вступайте всі до Українського Народного Союза, бо ніхто не знає що завтра його може ждати каліцтво або й смерть!

„Здоровію всіх дуже щиро,

„ІВАН ВОРГАЧ, місцевий секретар
Відділу Українського Народного Союза, ч. 2.
в Мавит Кармел, Па."

„АМЕРИКА ЛЮТА".

Популярний американський тижневик „The Independent", котрий не виявляв ніколи ніяких радикальнійших поглядів, виступив проти поступования міського уряду й міської полиції в нюджерзькім місті Петерсоні з такою статею:

„Ми — лютий народ. Скількість убийств в Америці дивує світ. Наші війни межи бандами дорівнують кровавістю дикуньким походам. Наші політичні кампанії кишать від чорнення; наші політичні диспути скоро сходять на кулачні битви.

„У Вашингтоні один ветеран-каліка перервав бесіду генералови. Зараз його викинено зі зборів і забрано до шпиталю яко підозрілого в божевіллю. В Англії того рода переривання бесідників ніхто тепер так серіозно не бере. Воно додає навіть принади до пустих балачок. Як англійський бесідник не може дати собі ради проти своїх слухачів, то се є його біда. Він мусить вживати аргументу на аргумент, слухачі мають теж права, і ніхто там нікого не викидає, хиба що він уживає фізичного насильства, щоби розбити збори.

„В Петерсоні, в стейті Ню Джерзі, громадді страйкарів полиція відмовляє permitу (дозволу) на збори, в наслідок ними галі. Коли страйкарі побачили, що галя замкнена, вони пішли до ратуша („сіті голу"), але тут полиція прочитала їм закон проти заворушень, і очивидно наслідок сього був такий, що заворушенне зараз почалося. В Англії, страйкарі не потребували нанимати галі; сама полиція булаб їх провела на якусь зелену травку, де вони могли виговоритися до схочу. Той старий край навчився досвідом, кольо то варта дати людині нагоду виговоритися.

„Нам нераз говорять, що в Америці панує англьо-саксонська цивілізація. Як що се правда, то чомуж би не примінити й всьому дразі англьо-саксонського правила толеранції (терпимості) та звертання сі уважання сили, як довго що живе слово промовляє? Головно, коли американська конституція гарантує право свобідного слова, мирних зборів та подавання петиций".

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:
OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.
Туди посилайте свій народний податок!
Посилайте негайно і пригадуйте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже свій свій обовязок, чи заплатили національний внесок?

ЗНАННЯ — ТО СИЛА!

(Оригінальна повість до „Свободи" з Відня).

I.

Велика сила лежить вже в одним чоловіці і він може багато доброго зробити, він може і багато злого учинити. І на жаль: щось злого учинити є далеко легше, бо на примір одному збудувати деревяну хату це дуже тяжко, бо до того треба помочи еще бодай трох, чотирох людий, але знищити, спалити деревяну хату може легко і один.

Так само стоїть справа в області духа: написати гарну книжку, чи лиш статтю, зорганізувати пожиточе товариство і його далі провадити — це річ не така легка, хотя лежить в обсягу сили одного чоловіка. Та якже легко знищити враження доброї книжки чи статті, як легко висміяти діяльність товариства, а навіть недопустити до його основання!

Це є річ певна, що в народів привиклих до неволі перемагає в людях навіть з активною вдачею той напрям до нищення, до недопущення, то-повалення чужої хоч би не знать як спасенної думки. І що ліпше, то те, що такі люди поваливши чужу ініціативу, чужий почин е навіть дуже вдоволені зі свого деструктивного учинку і вертають з дотичного „засідання" чи наради прямо яко побідоносці, котрим подяка та славословія належаться!

Ану Шановні Читачі „Свободи"! Розгляньтеся лише по вашім найблизшім оточенню: чи не кинуться Вам зараз в очи такі землячки, що то при кождій нагоді, на наради, на вічу перші рвуться до слова, перші „пискують", але за чим? За тим, щоби не допустити, повалити, висміяти, так щоби взагалі нічого не зроблено, щоби нічого не було, але щоби — що найважнійше — за всяку ціну побідила їх думка, їх розгін до нищення, до недопущення.

Страшні це люди! Страшні злочинці та отруйники народної душі! І лиш одна рада на них: коли пересвідчитеся вже напевно, що в них такий демон знищення і негації сидить — не допускайте їх до нійкого комітету, до нійкого виділу! Ведіть прямо статистику їх сумних побід, і коли би вони знову вже надто брались до „пискования" — киньте їм в очи ту статистику, вкажіть, котрі гарні внески, котрі спасенні справи, вони повалили, здеріть одним словом маску з їх підлого лиця; най народ побачить, що це руйнники та деморалізатори!

Однак на щасте людскости живе ще в її членах і сила будуюча, сила почину, сила боротьби за краще, за гарнійшу будуччину. І тому ті, котрі любять свій нарід, свою Вітчину повинні власне з тою гарною порокою людскої природи чи-слитись, та на ній будувати свої пляни. Однак треба ту будуючу силу в людях збудити з просоння, треба її скріпити та повести до одної цілі!

А якаж може бути вища ціль у народа поработченого, на части поділеного, як не визволення з неволі, як се злука всіх частин у одну гарну та могучу цілість?

Коли-ж до того розходиться о народ сам по собі великий та спосібний, на незвичайно плідній землі оселений — то щож природнійшого як злучити ті всі будуючі сили разом, як викликати у членів того народа одну сильну волю, одну святу постанову і повести їх до одної великої цілі: **до самостійности і злуки?!**

Так! Нас е 36,000,000 душ, а відчисливши — приймім 10 мілионів на дітей і недоростків низше 16 років життя — лишиться все ще 26 мілионів.

І якто? то тих 26 мілионів не могли би перевести в житте того, чого би палко, з цілого серця захотіли, до чого-б їх душа рвалася з сильною незрушимою постановою? — Ні! І ще раз ні!

Така кольоська сила звернена у одним напрям — мусить, безумовно мусить розвалити всі, які-б вони й не були перешкоди, мусить дійти до своєї мети, мусить на руйнах чужого володіння водворити свій побідний прапор!

І лиш діє-о не, щоби ту силу розсіяну у 26 мілионах одиниць — викликати, збудити — мов ту електрику, що пробуває в просторі, та можливости у всесвітнім просторі, звести її до одного могуче русло і спрямувати її проти ворожої перешкоди.

Тоді нияка ворожа перемога не вдержиться проти неї; тепер вона саме вже стане перемогою, а то тим певнійше, що по і боці буде велика сила моральна: тепочутте, що вона **за правду**, бо за свободу Рідної Землі іде у бій...

Я порівняв отсе нашу національну силу з тою електрикою, котра у всесвітнім просторі „е", котру однак треба доперва викликати і покликати до акції. Чим же ми, якою чародійною паличкою зможемо ту потенціяльну енергію сплачу в тій кольосальній 26 мілионовій народній масі збудити, її в національні батерії зібрати та на знищенне наших кайдан національних ужитп?

Тою чародійною паличкою може стати лише і виключно лише **національне освідомленне**, на національним почуттю оперта **просвіта!**

І лиш на нашій народній темноті опираесь пановання ворогів над нами, лише вона держить нашу потенціяльну силу скованою і несвідомою, лише вона не дає тій силі вибухнути і мов розжарена лява вудькану заляти і спалити всьо, що би їй стануло на перепоні.

Ясним отже е перше і найголовнійше завданне кождого українського патріота, кождого Українця, котрий відчуває той безмірний всесвітний сором, що 46 мілионів народа не годно доси збудувати своєї самстійної і соборної держави.

Тим завданнем е: **ширенне просвіти і ще раз просвіти!**

Правда — балачки про просвіту — стали вже — як кажуть Москалі — „общим местом" у кождій нявіть приватній розмові наших патріотів між собою.

І в тім власне лежить ціла біда, що ми вже привикли до того „общого места", до тої щоденної фрази, так привикли, що поза нею і на саму її призабули.

Говоримо про просвіту, а не належимо до „Просвіти", говоримо про національне освідомленне народа, а не ширимо між ним укр. часописів та книжок. Ба! що далі: ми ходимо на вечерниці в честь Шевченка, і навіть співаємо його „Заповіт", але не маємо у себе, дома його „Кобзаря" і нияких його творів не знаємо на память!

Ось так ми обходимося з великим „пророком" України, так ми розуміємо ширення просвіти, та національного освідомлення!

Др. Кирило Трильовський.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Всіхся присутній, Пікмертон, Па. — Не помістимо.

П. К. — Ваше „до лиш початок" не помістимо. Це ніяке велике горе, коли молодий і здоровий чоловік мусить якийсь час махати шуфлею, чи „італійським хрестом", хочби він незнати які „набори науки". Перекажіть „Іванови Вченому", що недавно тому один бувший полковник (Придніпрянець) приїхав до Америки і хотів мав зі собою кількайнадцять сот долярів, не ждав, аж гроші розійдуться, а взявся за столярську роботу. „Іван Вчений" не перший і не послідний, що мусить отак заробляти на життя. Тільки спершу вони тяжко біборучкам, а згодом чоловік привикне. Та ще й до того фізична праця дає більший заробок яко бюрова. І здоровіша вона.

І. С., Ріоркін, Дел. — Ми пропонуємо й вдруге.

А. Х. — „Многая літа" і „Як та цьпка" не будуть друковані.

ВИКАЗ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА, КОТРІ ВЖЕ ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ЧЛЕНІВ:

В. 3. Нагірний Олекса 2-ох.
В. 26. Васько Васько 2-ох.
В. 38. Відчинений Мих. 1-го.
В. 43. Клюсік Михайло 1-го.
В. 43. Мадиш Теодор 2-ох.
В. 50. Грещук Йосиф 1-го.
В. 59. Галькевич Мих. 1-го.
В. 64. Сас Михайло 1-го.
В. 73. Костів Микола 1-го.
В. 94. Морозовський Ри. 2-ох.
Коштарів Микола 1-го.
В. 98. Чорний Іван 3-ох.
В. 110. Чорній Теодор 2-ох.
В. 118. Сарахман Михайло 1-го.
В. 122. Сідлівський Кароль 2-ох.
В. 137. Крочок Іван 1-го.
В. 140. Кравець Іван 1-го.
В. 158. Щупінів А. 2-ох.
В. 160. Костів Матвій 1-го.
В. 182. Гипюк Михайло 1-го.
В. 185. Швед Павло 1-го.
В. 220. Чорній Іван 1-го.
В. 230. Музинець Петро 1-го.
В. 242. Грешко Іван 1-го.
В. 276. Фук Михайло 1-го.
В. 309. Варіяк Олекса 2-ох.
В. 320. Прийма Йосиф 1-го.
В. 324. Слободзян Іван 1-го.
В. 354. Врублійський Петро 1-го.
В. 367. Антонів Михайло 1-го.
В. 370. Хабинець Н. 2-ох.
В. 381. Іванушка Дмитро 1-го.
В. 392. Павлишин Михайло 1-го.

(Дальше буде).

ВИКАЗ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА, КОТРІ ПІДНЯЛИСЯ ОРГАНІЗУВАТИ НОВИХ ЧЛЕНІВ І АДРЕСИ СВОЇХ КАНДИДАТІВ НАДСЛАЛИ ДО ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ У. Н. СОЮЗА:

(Продовженне).

Мельник Осип з Ню Кестел, Па.
Стемплевич Йосиф з Філядельфії, Па.
Крочак Іван з В. Істон, Па.
Михалчук Т. з Пантрамп, Міш.
Воцлавський Йосиф з Донора, Па.
Муха Іван з Філядельфії, Па.
Фук Михайло з Амбрідж, Па.

До вище вименених:

На надіслані Вами адреси нових кандидатів сейчас вислано кампанійну літературу. Вас просимося допильнувати, щоби запропоновані Вами кандидати сталися членами У. Н. Союза.

ПЕРЕПИСКА ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ:

М. Р. Член від. 301. Чи аплікації нових кандидатам мусить виписувати секретар відділу або інший відділовий урядник, чи може також котрий будь член виписати аплікацію дая придбаного собою кандидата?

Відповідь: Звичайно секретар має в тім найбільше практики, головно при кінці року, але й між членами е богато таких, що колись секретярювали і потрафлять аплікацію добре виписати. Кождий одже член, котрий уміє, може свому кандидатови аплікацію виписати, однак підписати її і заслати до головної канцелярії можуть тільки відділові урядники, а то секретар і председатель. При виписуванню аплікацій новим кандидатам треба уважати: 1 — щоби відповісти на всі питання в аплікації, жадного питання не пропустити без відповіди, а головно питання в свідоцтві лікарському на аплікації; 2 — щоби аплікація була підписана власноручно кандидатом, урядниками відділу і місцевим лікарем; 3 — щоби як кандидатів і кандидаток був точно подавий — подаючи вік, числиться не лиш скінчені роки як звичайно, але також місяці і дни, при чім більше як шість місяців числиться за повний рік, пр. хто має 30 літ, 5 місяців і 29 днів життя, той ще зачисляеся як 30-літний, але хто має 30 літ 6 місяців і 1 день той вже зачисляеся до 31-літних.

Мущини 40 літ або старші, а жінки 35 літ або старші мусять свій вік доказати метрикою, долученою до аплікації, если хотять бути приняті до найвищих клас обезпеченя куди з таким віком приймаеся.

4 — щоби запис „посмертного" був згідний з статутами У. Н. Союза, після яких посмертне можна записувати тільки на сопругів або на родину по крови. На кошта похоронні згідно з законом державним і статутами організації не можна записувати більше як $200.

Перед висилкою аплікацій нових кандидатів ліпше е добре їх оглянути на місци і вивенитися, чи добре виписані, чим відтак мати їх завереними до поправки, що опівнож приняття кандидатів і марнує час і коштує силки.

„ТРЕТИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕС В АМЕРИЦІ".

Заледви кілька днів ділить нас від дня, який сміло назвати мож „Днем Батьківщини — Днем Свого Народу". В цей то день все свідоме на Вільній Землі Вашінгтона українське громадянство, через своїх відпоручників ришати-ме про обовязки зглядом своєї Вітчини. Як для добра свого народу, в Конгресі повинні взяти участь всі зорганізовані Українці зі всіх закутин Злучених Держав.

Тактика боротьби в нинішній добі за права істнования вимагае зконцентрования всіх сил, удержания постійного тіла-центра, звязаного ниткою життя всіх кляс свого народу. Гіркі обставини Рідного Краю та безвихідне тяжке його положення, нерівний двобій за послідних 2 літа, звертають на себе увагу і суть предметом пильного і щирого міркования. Третий Всеукраїнський Конгрес в Америці мусить сі питання розвязати.

Відпоручники повинні бути річево і пляново приготовані. Неясність і калямучне справ не принесе нікому нійкої користи. Постанови Конгресу стануть всесильні, як весь український загал щиро стане їх виконувати.

Військовий Зізд, Революційна Організація і її робота, Рідна кола, університет, здзи учительства, рішення студентів, Конгреси імігрантів в Европі, тіснішше зближенне Великої України, занедбання Буковини, це справи річевих установ для постійної помочи на будучність. 2. Скоординованнія всього громадянства в Америці; можливість пресового бюра для постійної пропаганди; Литовсько - Білорусько-Український Конгрес; Справа Народного Дому в Ню Йорку, і т. д. — отсе справи, які вимагають здорового осуду та відповідного викінчення.

П. Сокальчук.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ІХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

ПРИЛЮДНИЙ ЗАПИТ.

Нюйорські Українці прислали до нас прилюдний запит до тамошніх українських товаристев, чому досі не приготовали сьогорічного свята 1-ого падолиста.

Із сим запитом вони особливо звертаються до тих нюйорських лідерів, що приняли на себе добровільно обовязок приготовити свято, а відтак забули свій обовязок.

Запитуючі пригадують, що вже лише тиждень до свята проголошення республики Західної України.

ПОЗІР! — ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.!

У вчерашньому числі „Свободи" (ч. 249) було проголошено, що представленне Невольник, яке відограе Нюйорська Січ ім. Б. Хмельницького, відбудеться в суботу дня 25. жовтня. Се сталася помилка, яку отсим простуєсь і повідомляється рівночасно, що представленне Невольник відбудеесь в неділю 26. жовтня, як проголошено в нинішньому числі Свободи.

Зарад.

250

Допись.

РОЧЕСТЕР, Н. И.

До всеї української кольонії в Америці, Братств, Товариств, Горожанських Клюбів і Ліг.

Рочестерський Громадський Хор з нагоди перебування в Рочестері Батька української музики і пісні Александра Кошиця; уладжує великий святочний концерт в честь Ал. Кошиця 1. падолиста в великій юнійній сали, Амалгамейтед Гал, при 476 Клінтон евеню, норт.

З цеї нагоди запрошуемо усю американську українську кольонію, Братства і Товариства до участи в концерті, на котрім буде присутний п. Александер Кошиць.

„Шановні Громадяни! Знаете, хто такий Батько Кошиць, ми не потребуемо описувати. Александер Кошиць являеться Батьком нашої пісні і слави нашої пісні, котрий облетів метеором усю Европу і Америку, Мексико і Аргентину з нашою піснею, за котру ми, Українці, зібрали велику славу від світової преси, а в цім отім заслуга п. Александра Кошиця.

Тому ми повинні за так велику працю п. Кошиця бодай не злим тихом словом йому заплатити. Телеграми і привіти просимо слати на адресу Хору, Ukrainian Chorus, 102 Joiner Street, Rochester, N. Y. Коли би котра громада побажала вибрати делегатів на концерт, то просимо повідомити Хор не пізнійше до 28. жовтня, на повисшу адресу.

Комітет.

Просимо Поважну Редакцію Америки і Народної Волі о ласкавий передрук.

1894-1924
Ювилейна Кампанія
ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА
МУЩИН, ЖЕНЩИН, ХЛОПЦІВ, ДІВЧАТ І ДІТИЙ ВІД 1-ГО РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ
НА ОБОЗПЕЧЕННЄ ВІД $100 ДО $2.000 ПРИЙМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОГО ОПЛАТИ.
$1,175,000.00
ОДЕН МІЛІОН СТО СІМДЕСЯТЬ ПЯТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ КАПІТАЛУ.
НАЙПЕВНІЙША І НАЙСКОРША ВИПЛАТА ЗАПОМОГ НА СЛУЧАЯ ТЯЖКОЇ НЕДУГИ, КАЛІЦТВА АБО СМЕРТИ
Приєднуйте Нових Членів!

ПОЗІР! ПЕРШИЙ РАЗ В НЮ ЙОРКУ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ

— — скликає — —

ВЕЛИКЕ ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER 26) 1924

о годині 2.30 пополудни

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Промовлятимуть визначні американські і українські бесідники.

Українські громадяни Імігранти иншых народів, вже давно почали брати участь в політичнім житю Америки, тільки ми ще остались осторонь, від американського політичного громадянського життя. Пора вже і нам взятись до праці на американській землі, если хочемо, щоби нас не тільки знали, але також вразі потреби прийти нам і нашому народови з помочию.

Приходіть громадно на віче і тим покажім, що і в нас є сила і розуміння справи виборів. 249-50

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. — ЗБІРКИ НЕ БУДЕ.

Видїл Українського Демократичного Клюбу.

ДОПИСИ.

БРИДЖПОРТ, КОННЕКТ.

Дещо про нашу громаду.

Одного вечера зайшов я до одної української родини, щоби вписати в члени до товариства і У. Н. С. Відповідають мені, що збираються на українське „масове" віче. Як українське віче рад і я почути, що доброго урадять і може дадуть якусь матеріяльну поміч для своїх братів в рідним краю. Зайшов я на галю; есть вже мале число Українців, а між ними котири женщини. Віче отворив І. Бойко, який покликав яко бесідника Ів. Чудовича з Ню Йорку. Бідака кричав і руками розмахував, що аж страх було дивитися! Зраданий бесіднік крутив цілий час голови вічевикам, що „радянські республики завели у себе робітничий рай та що збирають силу проти Ляха-наїзника". Однак бідняга присутнім не зрадав, що самі червоні большевіки відділали тій самій Польщі пару мілионів українського народу на загибіль у т. зв. договорі в Ризі.

По скінченню того „реферату" обзивається голос: „чому не плещете в долоні?" На салі тишина.

Забрав відтак голос Ол. Кобрин, котрого прозвали на вічу фашистом. Як І. Чудовичтак і О. Кобрин оден від другого мало що ріжняться. Щоби надолужити собі за вічевку недугу, О. Кабрин помістив в Н. В. допись, у якій „переїхався" на всіх своїх політичних противників. Він мабуть тому лихий, що українська громада в Бриджпорт не хоче йому повинуватися.

Згаданий дописувач Н. В. закидує, що „Свобода" буцім то неправду пише, поміщуючи дописи, підписані буквою Г. Мушу заявити, що дописувателъ Г. подав до „Свободи" сами тільки правду, а що це не сподобалося то вже не вина дописувателя Г., який подав у часопис саму тільки чистісеньку правду.

Що до української школи, то вона провадиться і надалі і наша дітвора чимраз то більше прибуває. Діточки набирають охоти до науки у своїй рідній мові, учаться по свому читати, писати, співати а притім дещо із своєї історії. Чому це все не подобається Одеські Кобринови не знаю, а вгадувати не хочу.

Нехай собі дописувач не вважає нашої роботи за пробні перешкоди, а ми стараємся щораз лучше організувати до пожиточного і свідомого життя.

Михайло Шкончич.

ПОЗІР! НЮАРК! ПОЗІР!

ДОВІРОЧНІ ЗБОРИ

Українських Товариств в Ньюарку

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 26-го ЖОВТНЯ 1924

о годині 2. пополудні, в салї на розі Broome St. і So. Orange Ave., Newark, N. J.

На зборах мають порішити істнуванне і дальша діяльність Центрального Комітету. Справа дуже важна, тому просимо всіх членів товариств прибути.

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ:

В. Кузів. І. Настюк. 250

ПОЗІР! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.!

СІЧ ІМ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

з Ню Йорку

відограє в Перт Амбой, Н. Дж.

драму в 5. діях зі співами і танцями

НЕВОЛЬНИК

В НЕДІЛЮ, 26. ЖОВТНЯ, 1924

в НАР. ДОМІ, СТЕЙТ СТРІТ.

Початок точно о год. 6.30 веч.

Проситься Пертамбойських і околичних громадян взяти як найчисленнійшу участь.

Січ ім. Б. Хмельницького.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК! ПОЗІР!

Укр. Тов. Свобода, від. 194

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 26. ЖОВТНЯ 1924

в Гали Векер Касіно

338 W. 44th ST., NEW YORK, N. Y.

Початок о годині 3-ій пополудни.

Вступ 40 центів.

Добірна музика. За добру забаву ручить — Комітет. 248-50

ПОЗІР! САВТПОРТ, КОННЕКТ!

Заходами Тов. ім. Т. Шевченка відділ 84 У. Н. Союза

— уряджується —

ПЕРШИЙ В СІМ РОЦІ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

на Укр. Гали в Савтпорт, Конн. В НЕДІЛЮ, 26. ЖОВТНЯ, 1924

На сей Баль просимо всіх Українців з Савтпорт, Брічпорт і околиці прибути як оден. На бали будемо мали добру музику, смачні закуски і напитки. Українці з Савтпорт будуть мали нагоду стати членами нашої дорогої організації У. Н. Союза, бо будемо принимати членів цілком без вступного як до Тов. так і до У. Н. Союза.

За добру забаву і чему обслугу на бали ручить

46,48,50 Комітет.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Подається до відома українським робітникам і робітницям, що заходом Укр. Дім. Товариства і Тов. ім. Івана Сонти устроюється реф лекцій на тему: „Що діяти українських робітників". Перша лекція відбудеться в неділю, 26. жовтня 1924, о годині 2-ій пополудни, при ч. 387 Гренд ул. Тема першої лекції: Відмолодження. Оперує Воронова і Штайнах. Лектор др М. Каденц з Ню Йорку. Вступ вільний для всіх. Комітет. 250

ВІДРОДЖЕННЯ

роман Льва Толстого, переклав Вас Сьвоян, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, в текстовою реставрацією Б. Бодиарського зрівнане видання.

Три частини в двох томах.

Ціна, $2.25, опр. $2.75.

Замовлення посилайте до:

„СВОБОДА",

53 Grand St., Jersey City, N. J.

ПАТЕНТИ

Наш патентовий підручник та зразкові знимки вишлемо даром на жадання. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячи до патентів, трейд марк, та продажа патентів, полагодуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY

310 VICTOR BLDG.,

WASHINGTON, D. C.

(Successors to A. M. WILSON, Inc.)

МАРЕВО ГОЛОДУ В СРСР.

Погляд Рикова на катастрофу неврожаю. — Відмінне становище Каменева: — Загрожені голодом околиці України. — Заходи біля облегчення катастрофи. — „Користи" від катастрофи.

На території всього Союза Радянських Республик до нині ще живі спомини страшної катастрофи голоду в 1921 р. Спомини ці живі також у цілій Европі та Америці, бо всюди збирався жертви на голодуючих, всюди були долрогні комітети, нитки діяльности яких сходились у великій допомоговій централі з Нансеном на чолі. Наша галицька земля, хоч і сама в ті часи незвичайно вбога, відгукнулася щиро на ті голоси болю і розпуки, що йшли від загрожених катастрофою околиць України.

Грядучий 1925 р., як можна заключати і знедвозначних даних про недорід у СРСР., принесе зморі голоду знов маси невинних людських жертв. І наша богата в земні плоди Україна в в цьому році також буде боркатися зі страшним голодовим маревом, що повисло над деякими її округами.

Кілька місяців тому назад, коли панували страшні посухи на територіях Радянського Союзу, представники влади запевняли, що голоду не буде, що перспективи врожаю вправді менші ніж в минулому році, одначе не катастрофальні. Збір виявив, що мається до діла не з недобором, але з катастрофою. І радянська влада признала устами Рикова, голови союзного уряду, що на Союз находить велике лихоліття, подібне до того, що було в 1921 р. Дня 18. вересня заявив Риков публично таке: „Надвигаюче на наш народ нещастя — майже таких розмірів, як голод 1921 р. Найменше 8. мілионів душ буде загрожених голодом". Це признання найвідповідальнійшого представника влади до грізної небезпеки є тим страшнійше, що в цьому році важко населенню надіятися на чужу допомогу, бо недобір діткнув майже всі хлібні країни Европи й Америки. Отже економічна скрута затягтотить також над тими всіма, що в 1921 р., допомогали голодуючим.

Очевидячки, що радянська влада приймає усі можливі заходи для того, щоб розміри грізної катастрофи звести до мінімум, а по змозі то й до голодової катастрофи не допустити. Чи це влади дасться осягнути, це инша справа Одначе в очі впадає одна аномалія, а саме: коли голова Ради Народніх Комісарів Союзу Риков має відвагу сказати наведені вище слова, то хиба мав на це певні підстави. Коли зате зараз же на другий день Каменев на зїзді Комсомольців у Москві зясовує становище відмінно закруглюючи ту дійсну перспективу, про яку так недвозначно говорить Риков, то це вже що найменше незрозуміло. Каменев говорить таке: Ми маємо тільки недобір і неможе бути ніякої мови про голод, що нагадувати голод 1921 р... Тимчасово ми припинемо експорт хліба за кордон, бо ми бачили неґарнимии політиками, колибими не подумали про те, по якій ціні робітнику муть купувати хліб на весні. В такий самий тон вдарив і московський „Правда". Вони також не бачили ніякої потреби тимчасове припинення експорту довсім не згадує, але за те скон стантувавши тільки недобір додає такі багатомовні застереження: „Та окремі і малі групи населення будуть дуже болюче переживати наслідки неврожаю 1924 р.".

Ось і три голоси, а які вони ріжні, які вони противорічні. На всякий випадок голос Рикова і „Правди" сходяться зі собою по суті. Що великим просторам Союзу грозить голод, це факт. І сось першого визначнійшою мірою, яку предпринято радянською владою в напрямі боротьби з катастрофою, т. зв. день урожаю. На чім полягає цей день урожаю? А сось того дня по всій території Союзу починається агітаційна робота між широкими масами селянсва в напрязі боротьби з посухою. Дивно, чому така агітаційію освідомляюча акція не почалася ще в 1921 або 1922 р. після голодової катастрофи, що була спричинена також посухою? Чому? — На це відповіяти важко. Але факт остає фактом, що доперва в обличчю нового голодового марева розводиться ударну кампанію в напрямі боротьби з посухою.

На Україні цей перший день „ударної кампанії" з мобілізацією агрономів зі сотнями тисяч викладів про засоби боротьби з посухою та неврожаєм був призначений на 21. вересня ц. р. Очевидячки, що та кампанія" марева голоду не відверне. На Україні є три діткнених цілковитим неврожаєм округи, а то: Харківська, Купянська і Мелитопельська Чистого збору припадає там менше, чим 6 пудів на душу. Одначе є крім того ще окремі райони, в инших округах степової смуги, що також потерпіли від посухи. (Такі відомости про неврожаї можна зачерпнути з радянської преси і офіціяльних відомостей друкованих у цій пресі".

Виходиловби, що Україна відносно найменше пострадає від неврожаю. На ділі так не є. Названі округи треба вважати до тої міри упосліджениии, що це упослідження на полі врожаю межує з голодом. Але весь простір правобережної України, передусім губернії волинська, та подільська навіщені поважним недородом і озимих і ярових посівів. Це доказує нам най краще наше Поділля. Про Одещину та Київщину це весною та з початком літа писали тіж радянські газети, що в них засіви улягли знищенню наслідком надмірних снігових завій, наслідком вилившів рік і наслідком появи саранчі та сусликів. В часі посухи були такі голоси про ці округи. Одним словом становище на Україні, як що не таке саме, як в инших краях Союзу, то не богато краще.

Про заходи біля боротьби з надходячою катастрфою ми вже згадали. Та вони в даному випадку мало реальні. Крім дня неврожаю є деякі реальнійші заходи влади біля зменчення насуваючогося лихоліття Каменев сказав, що уряд Союза асигнував вже 8 мілионів карбованців золотом на допомогу селянству, щоби воно ратувало худобу, Такуж суму має уряд відступити дітям на допомогу. Далі намітив уряд по словам Каменева, боротьбу з дорожнечою а з окрема боротьбу із подорожінням збіжжа.

На Україні зроблено для загрожених округів ось що: видано селянам на закупку насіння 2.500 урядової позички; банкових кредитів для закупна насіння розділено на 1.755.000 карбованців; банкових кредитів на сьотозасівні операції розділено на суму 2,500.000 карбованців. На організацію громадських робіт у Харківській та Купянській округах асигновано 2.416.000 карб. На дитяче харчування видано для загрожених районів 1,000.000 карб. По сьогоднішний день видано кредитів на загальну суму 6,755000 карб. І асигновано на громадські роботи і діточе харчування 3.146.000 карбованців. Кредити мають бути повернені після збору врожаю у майбутньому році.

Ось які реальні кроки поробленo до тепер для облегчення катастрофи.

Можливо, що всі ці заходи причиняться у великій мірі до відвернення неврожаю в 1925 р. Одначе ця боротьба з неврожаєм 1925 р. зовсім не вистарчюча для того, щоби не допустити до голоду перед новим неврожаєм.

Над цілим Радянським Союзом повисла велика небезпека, і не зважаючи на це, комуністичні провідники тої міри, що Каменев, намірюють із цеї небезпеки деяку користь для партії.

Воно якось непристойно навіть говорити про користи з голоду. На нашу думку воно й не етично снувати свої міркування вже наперед про користи з чужого лихоліття. Одначе так воно на жаль є. Самі Каменев перший заговорив на зїзді Комсомольців у Москві про те, що сьогорічний недорід по думіі Рикова — це голод) причинився до загострення класових антагонізмів на селі. Він поглебить розверстування села. Він викопае яму між куркулями і сільською біднотою, бо ця остання скорше відчує недостачу хліба. А все це разом має бути корисне для комуністів. Так думає Каменев! Виходить, що якби в СРСР голод повторювався частійше, то всі сталибн там комуністами. Одначе голод часто стає причиною й того, що на мові большевиків зветься бандитизмом, анархією і бунтами. Безперечно, що бандитизм може бути направлений в першу чергу проти куркулів. Анархія і бунти за те носять звичайно познаки боротьби із пануючим режімом, отже з владою. Очевидячки, що такі прояви катастрофи хиба не принеслибн користи для ніякої влади, а тим самим і для комуністів.

В. М.

(Діло.)

CUNARD

Галичани, відїзджаючі на короткий час до краю у відвідини, не більше як рік, будуть впущені назад до Злучених Держав без всякої перешкоди що до квоти.

ДО ГАЛИЧИНИ

в найкоротшім часі кожду середу на 3-ох поспішних кораблях

БЕРЕНГАРІЯ АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ

(через Шербурґ і Саутгемптон)

Коли хочете спровадити сюда рідню з Галичини, замовляйте тепер шифкарти. Наші офіси в Галичині вдадуть їм необхідні вказівки і пораду. Всім пасажирам 3-тої клясн даються особні каюти. Чистість і харч без порівнання. За інформаціями вдавайтесь до місцевих агентів або

CUNARD LINE

25 BROADWAY NEW YORK

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ

ПІД НОТАМИ

ЦІНА 50 ЦНТ.

Можна набути в „СВОБОДА".

53 Grand St. Jersey City, N. J.

УКР. НАРОДНИЙ ДІМ, 217-19 E. 6TH ST., NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР НАРОДНЬОГО ДОМУ

— відграє —

„МАЙСЬКА НІЧ"

комедіо-оперету в трох діях Т. Устенка-Гармаша.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ЖОВТНЯ, 1924 РОКУ,

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 8-МІЙ ВЕЧЕРОМ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ.

ВСТУП: $1.00; 75 і 50 ЦЕНТІВ.

В сій прекрасній штуці беруть участь знані вже своїми виступами ню-йорській громаді артисти з Українського Національного Хору.

Проситься о ню найчисленнійшу участь

ЗАРЯД.

ВИБОРИ

Під теперішну хвилю, наш край стоїть перед одним з найважнійших періодів від часу свойого істнування. У надходячім виборчім дни, горожанє Злучених Держав вітворять нову сторінку своєї історії. Кождий з Вас это призвав, до сего краю належаже собі дуже бачити, щоб як репрезентанти вислані до конґресу у Вашингтоні так виборний президент у Білому Домі, були не лишень найвисшого характеру і найбільшої справедливости люди, але щоб були також талановиті і спосібні хоронити тих, котрі працюють і живуть в Сім краю. Всі кандидати обіцюють, що будуть працювати в користь своїх голосуючих, для їх щастя і добробуту.

Підчас того однак, коли вони без сумніву мають найлїпшу волю і інтенцію працювати для Вашого щастя і добробуту, від Вас залежить і лишень від Вас самих, дбати за Ваше здоровле, яке є Вашим найбільшим скарбом.

Вкінци, здоровле є правдивою підвалиною Вашого життя. Великий будинок можна побудувати лишень на сильних і тревалих підвалинах. Чоловік може бути щасливим і заробляти для себе та тих, котрі залежать від него, коли його життя побудоване на здоровому тілі.

Медичний Центр є вибраний тисячами людий по цілому краю як Опікун їх Здоровля.

Се є Інституція, яку зорганізовано не для хотьбисти зисків, а Інституція, котра має одну ціну $1, яка містить в собі ще звичайну пораду і лїчення для кождого пацієнта.

Всіх трактується чемно і однаково. Хотяй обсяг є якнайлїпша, ціна дешева. Як що Ви зауважили, що щось з Вами є, хотяй би то мало бути майже незначне, лишень прийдіть чи заґостіть до нас! Ми говоримо Вашою мовою і єсьмо в змозі помогти Вам та подати найлїпшу пораду. Виберіть для себе Медичний Центр як Хоронителя і Опікуна Вашого Здоровля, котре є найбільшим скарбом життя.

Так зробивши, Ви вибрали для себе життя повне веселости і щастя!

MEDICAL CENTER

318 LEXINGTON AVE. (БЛИЗЬКО 38. УЛИЦІ), NEW YORK

Години: Денно від 8. рано до 8. вечер.

Неділі на попереднє замовленне.

2-ГИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО.

Зізд Екзекутиви (II.) Соціялістичного Інтернаціоналу.

В трох останніх днях вересня с. р. відбувалися в Лондоні наради членів Екзекутиви т. зв. II. (обединаного Амстердамського і віденського) Інтернаціоналу. Зізд відбувся з нагоди основання І. Інтернаціоналу. Проводили нарадами по черзі Вандервельде (Бельгія) і Кремп (Англія). Присутними були: Варвайджан (Вірменія), Кавтскі (Австрія). Вандервельде, Ван Роесбрек і Гіманс (Бельгія), Сукуп (Чех, Ч. С. Р.) і др. Чех (Німець ЧСР.) Церетеллі (Грузія), Віго (Голяндія), Льонге і Браке (Франція), Вельс, Кріспієн і Бернштайн (Німеччина), Кремп, Аден і Кемерун (Англія), Рудині (Італія), О. Безпалко (Україна). Абрагамовичі (с-д) і Сухомлін (с-р) (Росія), Недзялковський (Польща), Паєр (Угорщина).

Зізд мав головною метою видати маніфест з приводу згаданих роковин. Однак в дискусії над цим маніфестом заторкнено чимало справ актуальної міжнародньої політики. Червоною ниткою ішло крізь усі наради спрецезованне становища всіх соціялістичних течій, обединих у соціялістичному Інтернаціоналові. До ІІ „комуністичного інтернаціоналу", та головно у звязи з двома актуальними справами: англійсько-совітським договором, та повстанням у Грузії. На тлі загального ворожого відношення соціялістичного інтернаціоналу до комінтерну здобула рішучу перевагу радикальна течія, що заступала думку скріплення боротьби з большевизмом.

Адлер порівнюючи Партію Праці і російських комуністів, виказував основну різницю поміж цими двома партіями виказуючи на террор російських комуністів, яким вони тримаються при владі. Кавтскі перестерігав перед надіями англійського пролетаріяту на користь договору Англії з СССР. Англійські делегати виказували, що комунізму в Англії ніхто не боїться, бо він цілком чужий психиці англійського робітника, а виключенне, щоби він міг стати Англії коли небудь грізним. Вельс (Німець) наводив на приклад рурнницького впливу комуністів спроби розвалу найсильнійших німецьких робітничих організацій.

По горячій дискусії в справі Грузії принято резолюцію з домаганням признання Грузії права самовизначення. У дискусії забирали голос майже всі делегати. Церетелі зазначив, що грузинські соціялісти не хотять від нікого збройної інтервенції лише домагаються моральної підтримки.

Український член Екзекутиви О. Безпалко говорив про недолю Українців на Радянській Україні доказуючи документально імперіялістичний характер радянської політики на скільки порушена тема спонукала иних членів Екзекутиви до вислову своєї думки й чи О. Безпалко торкнувся лише становища Українців в межах СС СР. не згадуючи про українські землі під Польщею, Румунією і Чехословаччиною, — не знати.

Було багато мови про перенесення осідку Екзекутиви Соціялістичного інтернаціоналу з Льондону на континент, можливо до Женеви. Звіт секретаріяту референував Адлер. Наради будуть в лютому 1925 р. продовжуватися у Брукселі. На кінець червня проектується міжнародній соціялістичний конґрес у Франції. Перед тим будуть скликані міжнародні соціялістичні конференції середної Европи й балтійських країн.

ДОЛЯРОВІ

пересилки за довгий час! оплати виконуємо на протязі короткого часу.

ОДНОГО ДОЛЯРА

в додатку до звичайної оплати, виносить конта ради, телеграфічної посилки.

ПОСИЛАЙТЕ

гроші через нашу від 42 літ знану банкову оселю, а ніколи ані цента Вам не пропаде. Гроші в долярах доручуємо в місци замешкання адресата.

Полагоджуємо успішно всякі нотаріяльні справи.

ПРОДАЖА ШИФКАРТ НА ВСІ ЛІНІЇ.

Голосіться особисто або листовно до:

The Standard Bank

55 Ave. B. New York

ФАРМИ!

ДОБРА НАГОДА купити фарму, котра положена в місті, зараз перша фарма від міської улиці, рівна добрячого землю, без камінє, сад, озеро, ліс, багато нарубаних дров, котрі зараз можна продавати, дім на 2 фамілії з 14 кімнат, з усіми улїпшеннями, електрика, вранна, і вода у всіх будинках, велика стодола, молочарня вже розділяється молоко і фалшкою, машина до розмивання, машина до мите флашок, машина доїти корові, 2 трактор, автомобіль, трактор і розмаїта машинерія та різне начиння і фармі, 24 корови, 2 коні, 60 свиней, 200 курей, 3 гуси, 3 качки. Безрог, 2 кварти по 12 ми. кажлу, 2 мінути ходу до кари, 4 стації. Ціна за все $35,000, готівкою $8,000. Голосіть до:

M. PISARKO,
116 E. 7th St., New York, N. Y.

НА ПРОДАЖ 5 акрів доброї землі, 4 кімнати бунгало, барна, шанда для корови, курник, инші забудования, добра вода, 5 мінут до стейтової дороги, 3 милі до міста, велике фабрики, боїсь, школи, близько української кат. церкви, сусіди Українці і Поляки. Дешево. Для скоро купуючого.

Голосіться: 250-52
GEO. M. HOGAN,
Hoghin Road, R. F. D. 4, Millville, N. J.

СПРОДАМ свою фарму 36 акрів при самім місті Колчестер, де є церков і школа українська, роботи тут ідуть все несогірше, маркет добрий на кури і молоко, причина продажі: відїжджаю до краю. Спродам все: фарму з худобу, збіже, будинки і знаряди. Голосіться до **MIKE IWASHKIW, R. F. D. 2, Box 7, Colchester, Conn.** 50-51

ДОМИ — РІДКА ДЕШЕВІСТЬ.
$3,000 готівкою, решта на легкі сплати, купить 8 фам. мурований дім. Рент $1,800. — $5,000 готівкою, решта на легкі сплати, купить 10 фам. мур. дім. Рент $4,100. — $6,000 готівкою, решта на легкі сплати, купить 14 фам з 2 склепами, мур. дім. Рент $4,900. — $6,000 готівкою, решта на легкі сплати, купить 20 фам. мур. дім. Рент $5,000. — $10,000 готівкою, решта на легкі сплати, купить 10 фам. дім з всіми улїпшеннями. Рент $7,000. — Голосіться:

HOME OWNERS ASSOCIATION,
426 E. 16th St., New York, N. Y.

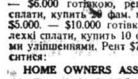

НЕБУВАЛА РОЗПРОДАЖ ЗЕМЛІ НА ЛОНГ АЙЛЕНД.
МИ ЗАПРОШУЄМО ВАС
оглянути наші фарми і дому у Відалли 30 мінут від Ню Йорку.
ПОЇЗДКА НА РАХУНОК КОМПАНІЇ.
Околиця пречарна, фабрики довкола, вода, електрика, газ та всі вигоди, 5 мінут до стації. Спати легонькі; малий завдаток і місячні сплати. Є се єдиноким случай купити першої кляси землю в заселеній части близько Ню Йорку. — Приходіть або жадайте інформацій письменно.

ELCRAE PARK ESTATE Inc.
239 West 42nd Street, Room 503
NEW YORK

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги кущки і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HONENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.
Tel. Caledonia 9014
Лікуєм кущки, женщин і дітий. Урядові години: від 9. до 10. рано, від 5.30 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінок, кишок і шкірних недуг, виділення мерзлі, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги. Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найновійшими електричні апарати.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Жіночарського заведення породів і Київського Жайвельського шпиталю.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
E. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th E., New York
Tel. Orchard 8121

У СПРАВАХ ІМІГРАЦІЙНИХ
пишіть по бізнес інформації або голосіться особисто до:
MR. W. ZAHAJKEWICH,
470 W. 23rd St., New York, N. Y.
cor. 10th Ave.
особливо коли хочете СПРО-

ТАЙНИ ПІДЗЕМЕЛЬ КРЕМЛЯ.

В московськім Кремлі на історичній Червоній площі (Красная площадь) робітники копали грунт під гріб Леніна. Несподівано натрафили на високі двері з бронзу, заригльовані, заосмотрені в замки. Здавалося, що двері ведуть до якогось підземного ходу. Двері були в грубому мурі з цегли, були давньої візантинської роботи.

Робітники повідомили про це своїх наставників. На її поручення виломали ригли і замки. Коли двері з лоскотом відчинилися, показалася мова ними обширна кімната. По середині кімнати було кілька старіж скринь.

То тут то там на долівці і поличках найшли богато пергамінів і рукописів, писаних по грецьки, татарськи і старославянськи. Не було сумніву, що ця кімната служила за бібліотеку, а забрано її відтам може сотки літ тому.

Описля відкрили двоє инших дверей, у цій самій кімнаті. Коли виломили їх, отворився довгий, обширний коридор. Ідучи сим коридором, минули по дорозі шість инших кімнат. Декотрі з них були такі обширні, що подобали на святині. Найдені там скрині і кімнати були порожні. Так принайменше заявив советський уряд.

Потім відкрили ще инші коридори, збудовані з каміння або цегли. Декотрі з них ішли спадисто, инші кінчилися входом до дальших кімнат, засипаних грузом. Треба було працювати цілі місяці, заки вдалося їх упорядкувати.

Підземелля ці, на ділі творили вхід до т. зв. в російській легенді „Пропавшого міста" під Кремлем. Початки його були такі старі, як 1147-ма часів панування московських князів.

Підземелля ці займали простір 10 арів. Переховано тут великі скарби, щоби врятувати їх підчас воєн і заховати їх для царів, котрі одиноки знали про їх і в свободних хвилях могли приглядатися тим скарбам.

Тепер іде праця над сприятнням румовищ у цих довгих тунелях і криптах. Совети сподіються, що натрофлять там на якісь скарби, котрими збагатяться. В найгіршому разі підземелля дадуть матеріял для історії й археольогії Росії.

Троцький був за тим, щоби дальше вести розкопки, бо ці підземелля були би знаменитим схоронищем, колиб Москву зайняли вороги советського устрою. Крім цього багато людей дістане працю, а тепер у Росії велике безробіття.

Вчені сподіються відкрити там бібліотеку Івана Грозного. В бібліотеці цій має бути богато книг і рукописів, виратуваних підчас пожежі александрівської бібліотеки в Єгіпті в р. 640. Втрата її неоціненна для людства. Крім цих цінних матеріялів із Олександрії повинні там бути також книги ханів татарських із доби їх панування над Росією. Ві ці цінні матеріяли впали в руки Івана Грозного і стались власністю пізнійших російських царів.

Російські історики несміливо згадували про тайни бібліотеки Івана Грозного в Кремлі до котрої доступ мали лише російські царі. Бо инші, які там робили порядок, або самі відбирали собі життя, або гинули в вязницях чи на засланні.

Коли помер Іван Грозний пішла разом із ним до гробу й тайна бібліотеки, а також жузей рідких старинностей, що він їх збирав. Думали, що він їх знищив за життя, тоді як підпалив дім, у котрім переховувалися. Инші говорили, що Іван Грозний не знищив цих дорогоцінностий, але укрив їх у підземеллі. Були ще й инші чутки, що російські попи укрили бібліотеку і всі величезні богатства як королівські цяти, не виключаючи цят Константина Великого і цергоронського патріярха, в підземеллях Кремля, тоді, як Наполеон вішов до Москви.

Наполеон дуже бажав здобути ці історичні богатства Кремля, цінні смарагди, рубіни, сафіри, золото і старі документи, що походили від володарів Азії і візантійської церкви. Війшовши до Кремля, Наполеон звернувся передусім до митрополита зі словами:

— Видай мені церковні скарби!

— Старша церковний достойник, як оповідає легенда, відповів тоді з достойністю і спокоєм:

— Найсильніший пане, все, що тут є, належить тобі. Ти є сильніший, тому й бери, що хочеш.

Переходячи підземні кімнати, Наполеон застав там лише порожні скрині і полиці. Видав розказ своїм людям щоби вийшли в підземелля соборі у Кремлю. Одначе на ніякі сліди богацтв не натрафлено.

Сердитий Наполеон видав приказ отворити гроби, в котрих були зложені кости святих, мучеників і володарів Росії з династії Руриків. Наполеонські жовніри розбили один гріб, натрафили на вхід, що вів у глибину по гранітних сходах. Повідомили про це Наполеона, котрий тепер був уже певен, що надибали дорогу, яка веде до укритих скарбів. Тоді Наполеон приказав своїм найліпшим інжинірам і пяти жовнірам зійти в глибину, оглянути положення і подати негайно вислід.

Заосмотрені в усі потрібні знадоби, зброю й світло згадані люде запустилися в глиб підземелля. Сам Наполеон ждав при вході на їх звідомлення. Минула одна година, дві, три і ніхто не вертав. Це виглядало Наполеонові підозрілим, тому приказав другому відділові жовнірів йти слідами попереднього, щоби справдити, що саме сталося. Годину пізніше висланий відділ вернувся і звідомив:

— Ми дійшли до тяжко окованих металевих дверей, але на слід попереднього відділу не натрафили ми. Не могли ми теж отворити цих дверей.

Тоді Наполеон у супроводі офіцирів і інжинірів увійшов до підземелля. Ішли довгу хвилю вузким коридором. Стіни і коридор прикрашені були хоругвами київської церкви й різними іконами. Врешті станули перед дверми. Там за цими дверми застав Наполеон трупи висланих ним жовнірів. Лежали на землі. Цісар побачив тяжку скриню, приказав відчинити її, а тоді — як каже легенда — з цієї скрині, а властиво труни піднісся чернець у смертних шатах, грізно поглянув на Наполеона, вказуючи на нього пальцем. Цісар вибитов мав перелякатися і разом із товаришами забрався з підземелля. При вході до підземелля стрінувсь з офіцирами, котрі звідомили його, що Кремль підпалений з усіх боків і що треба його негайно покинути.

Така є легенда. Чи описана тоді подія з ченцем є правдивая годі знати. Може бути, що то був один із цих попів, котрі схоронилися лише до підземеля. Але вона послужила за основу легенди. Наполеон сам у пізнійших літах вертав думкою нераз до цієї пригоди. Постать повстаючого з труни ченця переслідувала його до кінця життя.

Ще инше є оповіданне, що найстарші візантійські і східні скарби переховувано в підземелях Кремля за часів панування Петра Великого, котрий нарушив ієрархію ортодоксійної церкви і позбавив патріярха Никона його диктаторської влади. Син Петра Олексій станув твердо по стороні церкви і реакційного духовенства. В своїй конспіративній акції Олексій і збунтоване духовенство, постановили укрити в підземеліях Кремля всі скарби грецької церкви, котрі з упадком св. Софії припали Росії. М. и. були там згадані неоцінені книги і рукописи та музейні з памятками по Константині Великім. Були там мабуть оригінальні рукописи св. Павла, а також одного з найбільших перських пророків.

Все те переховано в одній з пивниць собору св. Василія, до котрого рік-річно йшли процесії — тисячі й тисячі вірних. Цар Петро Великий вважав ці процесії нерозумними тому хотів подарувати памятки (мощі) голяндському королеви. А король подарував цареви більше як сорок найліпших образів Рембранд та, Гальза, Вандайка і ин. Образи ці є тепер у петроградськім Ермітажі.

Коли Олексій дізнався про це, повідомив збунтоване духовенство про пляни батька. Казав їм поховати все, що лише вдасться. Викопали велику яму (льох) від Собору (під Красною площадою). Льох цей получили зі старинними ще підземеліями Кремля. Щоби затерти сліди, попереносили порожні скрині до иншої церкви, котрі опісля підпалено. Царевни заявили, що в пожежі згоріла ціла збірка візантійських памяток.

— То підла брехня! — викликув Петро і вдарив так сильно сина, що він упав непритомний на землю.

Олексія замкнено у вязниці. Покарано тяжко кількох попів. Одначе слідів укритих скарбів таки не найдено.

За панування Петра Великого Росії припали скарби татарських ханів із Казані й Астрахану. М. и. „магічний смарагд", що мав нібито походити з корони легендарного християнського володаря середущої Азії.

Тамтогорічні старання советів сконфіскувати багацтва православної церкви також не вдалися, бо духовенство вміло укрити справді цінні річи. Коли прийшли советські комісарі щоби сконфіскувати дорогоцінности, то застали там лише предмети меншої вартости. Старинні шати патріярхів, котрих було більше як 12, були такі тяжкі від дорогоцінних каменів і перел, що треба було двох людий, щоби перенести їх. Їх укрили перед советськими комісарами. А де є всі старинні багацтва, що їх мала Росія? Чи большевики натрафили на них при копанню гробу для Леніна? Все це є ще нерозвязана загадка.

Кольоман Міксат.

ЗЕМЕЛЬНА ПОСЛІСТЬ БАЛЬОТІ.

Є в нас родина Бальоті.

Від мого батька чув я, що старий Бальтазар Бальоті (котрого тепер нозять візком) їздив питьме цинкими кіньми, а управляв ногіри тисячі моргів поля.

Всіх чотири тисячі моргів лежали ори куп. То була благословена, урожайна земля, начеб увесь світ зібрався тут у мініятурі. Була тут ріка, що перепливала широкі левади й весело обертала млинські колеса. Були там горбки з винницями, непроходимі ліси і каштанові гаї. Так мусів виглядати рай, коли був дуже гарний.

Бальтазар Бальоті дуже гордий показував свою посілість гостям.

— Гляньте но на цю чудову, чорну глиняковату землю, — говорив він, розпорюючи валицею землю. — Можнаб її пістяти на хліб насущний.

То дійсно була земля першої кляси. А як раз прийшли сюди люди, що їдять землю, говорили:

„Як Господь Бог сотворив банани, мусів йому впасти кусень із руки на це місце".

Слова ці сподобалися дуже Бальтазарові, і він додав:

— А що саме переходив тудии один Бальоті, заволодів ним.

З цього можна було бачити, яким старим уважав Бальтазар свій рід і як дорого належав до них уже цей гарний кусень землі.

Чотири пять разів на день повідав він гордо: „То було перше завоювання!", але зовсім не таке маловажне як инші. І не дав Бальотіям цієї посілости король.

Мусів певне прочувати, що Бальоті так маловажні королів. Бо дійсно вони не надали йому цієї землі, але противно: були для нього ворожі і протяли його з неї. (Ці, які, загально звісні чотири королі).

Старий Бальтазар пристрасно любив грати в карти. І так задовжився, що половина його посілости пропала на це. Він мусів продати дві тисячі моргів. Дві инші тисячі можна було лише так урятувати, що його син Іштван оженився з багатою міщанською дівчиною. Гроші багатого міщанина-тесть помогли, що решта посілости остала для Іштвана.

Іштван із усіх сил старався зробити карієру і так назад здобути страчену половину посілости.

Усе пробував. Але робив це на спосіб, що був прикметов в його батьківщині. А то дуже злий спосіб. (А саме коли вдається три тисячі ринських щоби одержати трилітне ставновище з двома тисячами ринських доходу — то це на Мадярщині називають робленим кар'єри).

І він не лише відкупив утраченої половини, але й друга половина стопилася майже зовсім.

Коли Іштван помер тому яких десять літ, остало для його сина Антона ще лише двіста моргів землі і замок у руїнах.

Антін научився від своїх предків. Не грав ані в карти, ані не займався політикою. Але що й він чейже мусів щось робити, то пив. То всетаки в порівнанню з його батьком був поступ, бо пити самому є дешевше, як другим давати пити.

Для двох соток моргів то й одного горла досить. І так пропало за короткий час двіста моргів. Родина Бальоті зникла з наших околиць. Лише память про них осталась тут.

Вони не врятували нічо, лише обставнку. І з нею переховадилися до Будапешту. Найняли собі десь на зеленій вулиці бідне помешкання на третьому поверсі.

Там жив старий дідо і його внук із молодою жінкою. Жінка саме була в благословенім стані. А як малий Габор двадцятьтретій Габор у роді Бальоті) народився, не остало вже нічо для нього з землі його батьків. ...Та ні... На вікні стоявши іще вазонок... в якому — хоч у кімнаті не палилося — росла резеда, не замерзала. Цей вазонок наповнили ще дома синкою, мягкою землею. Вона додавала корінцям живучої сили. Як часто поглядав Бальтазар Бальоті з нахмареним чолом на непоказний цвіт.

Раз бавився він із малим у чуком при вікні.

Габор двадцятьтретій був живий хлопчик. І-коли він так у сорочинці кидався на рамена прадіда, ударив коротенькими, товстими ніжками так нещасливо у вазонок, що вазонок упав на долину на хідник і розбився на дрібні черепки. Земля при спаданню розсипалась на всі боки.

То була вже таки остання земля з посілости Бальоті.

Старому потекла сльоза з очей, як вихилився і глядів на спадаючим вазонком.

Потім нахилив і сумно по-гладив маленького правнука. А цей жибонів якісь незрозумілі слова. Старець сказав:

— Бачиш, бачиш, так принайменше й тобі осталося дещо з прадідної землі для зарядництвення.

Переклав **М. Ценевенко.**

ДОЛЯРИ

ВИПЛАЧУЄМО В КРАЮ НА ОСТАННІЙ ПОЧТІ ПІД ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ.

ШИФКАРТИ, ПАШПОРТИ, АФІДЕВІТИ, КОНТРАКТИ, ПОВНОВЛАСТИ ТА ИНШІ ДОКУМЕНТИ. ДОМИ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯ ПРОДАЄМО ПО ДУЖЕ ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

По інформації у всіх справах звертайтесь особисто або листовно до звісного Українського Бюра:

S. KOWBASNIUK
224 AVENUE A, cor. 15th STREET,
NEW YORK, N. Y.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ, УВАГА!

ОПОВІСТКА

Подаю до загального відома шановних родимців, що я отворив новий

СКЛАД МАСАРСЬКИХ ВИРОБІВ І СВІЖОГО МАСА

під числом
1889 SECOND AVENUE, - - - NEW YORK, N. Y.
між 97-ою і 98-ою вулицею.

Маю на складі найсвіжший і найбільш добірний виріб ковбас, кишок, шинок, салисонів і других виробів на старо-краєвий спосіб. Рівнож свіже мясо, найліпшого сорта. Прийдіть, а переконаєтесь.

За добрий товар ручу. 248-49
Остаю з поважанням,
Tel.: Atwater 0406. **Теодор Чайка,** властитель.

— ДЛЯ МУЩИН —
Найліпший середник для нових і старих случаїв загально знаних мужеських недуг. 244—
Опишіть Ваш случай по українськи вповні та з повним довірем.
RESBONA REMEDIES CO., Inc., 523 Chestnut St., Johnstown, Pa.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ.

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле подотно з витиснками) і Повне 2-е видання дано вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчительці, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтеліґентові, що повинен плекати чистоту рідної мови.

Дістати можна в книгарні Свободи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ свого тата Фелька Маришку, родом з Сенеговки, а замешкалий в Красноселькох, нов. Загреш, Галичина, остоє середнім; сам зоровнавий, тепер має 52 років. Вже 20 літ як виїхав з краю, має в Канаді родину: Ґрек Тимко Маришка, а сестра Марина Волинець, а їх батько Микола Маришка. Полюбіть їх Олена Маришка. Хтоб знав їх адрес, або вони самі будуть ласкаві повідомити про заряду домаї. Прошу голосіться до: **Т. СЕМКОВИЧ, 218 So. 6th St., W. Easton, Pa.** 249-50

ПОШУКУЮ, господині дому, старшої женщини в віці около 40 літ, може мати і двоє дітий, в малих дітий не має, есьм Українець з Буковини. Платня після умови. Голосіться до: **PETER EVANUK, Box 179, Lawrence, Pa., Hills Sta.** 250-52

ВДОВЕЦЬ, 37 літ, має 5 дітий від 5 до 13 літ — пошукує вдову або сиротку дівчину, як господиню хати. Лагодні з'голошення шле: **І. ПАЛУХ, Deetmont Lunch, 911 — 2nd Ave., Astoria, L. I., N. Y.** 249-50

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.
Продам дешево Реставрацію або тільки половину співзависти. Бізнес дуже гарний. Шле: **І. ПАЛУХ, Deetmont Lunch, 911 — 2nd Ave., Astoria, L. I., N. Y.** 249-50

ПО ПРИЧИНІ СМЕРТИ БАТЬКА
відїжджаю до Европи і мушу продати свою **БУЧЕРНЮ і ГРОСЕРНЮ** за дешевшу ціну. Бізнес на розі, мармурове урядження, добрий інтерес. Чотири великі мешкальні кімнати, рент дешевий, межи Українцями і Словаками. Купуючого охотно причу до бізнесу. Знаєте, що з праці рук не доробиться, лишень з бізнесу, коли маєте добрий. Прийдіть, а переконаєтесь самі

Адреса: 249-53
ANDREW BANACK,
428 Ave. E, Bayonne, N. J.

—:— ДАРОМ —:—
вишлемо Вам мапу цілої Европи, коли пришлете нам 10 адрес своїх знакомих і 2-центову марку на кошта пересилки.
THE STANDARD BANK
55 AVE. B., NEW YORK

ДОМИ! — КАРТЕРЕТ І ОКОЛИЦЯ!
Повідомляємо родимців, що ми занимаємося будовою нових домів і направками старих. Даємо пораду в купованню і спродаванню домів та лотів. На жадание доставляємо безплатно, плянн та позичку. Українці, коли хочете заощадити свій тяжко запрацьований гріш, то вдавайтесь до нас, а певно що не пожалуєте. **CARTERET BUILDING CORP. CO., 651 Roosevelt Ave., Carteret, N. J.** 250-55

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим маємо честь повідомити нашу клієнтелю в Jersey City, N. J., що маємо на складі европейське гусячє на пір з пухом пір'я по дешевим цінам. Приходіть самі і скажіть про се своїм знакомим. На жадание вишлемо пробки почтою. Невдоволеним з пір'я звертаємо гроші. — Голосіться до: 243-44
W. E. NAUMOWYCH
328 Grand Street, Jersey City, N. J.

НЕ МОЖНА УНИКНУТИ
Непримєнности раптового ревматизму. — Болїв ревматизму. — Невинного ломання невральгії. — Потрясаючого боженьку електричного болю зуби, ух, голови, либо, що сейчас згадаєте за

РАЙН-ХРІШЕЇ
Уникнете його. Пронесуть втіху і скору поміч. Жадна осторожна родина не може обійтись без него. Правдивий лише коли має купецький знаків —
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 Sd. 4th St.
Brooklyn, N.Y.

СТЕФАН І. СВУСЬК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга чесна і дешева. Достарчуються автомобілі на весілє, хрестини і другі окасії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1785
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540